

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์ต้นทุนและประสิทธิผลของการตรวจรักษา
ไข้มาลาเรียขั้นหายขาดในมาลาเรียคลินิก

ชื่อผู้เขียน นางสาวจรรยา ศรีวีชิรานนท์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ผศ. วสันต์	ศิริพุด	ประธานกรรมการ
	ผศ. พรทิพย์	เรียวรีวิทย์	กรรมการ
	อ. ธเนศ	ศรีวิชัยลักษณ์	กรรมการ

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบและขนาดของต้นทุนที่เกิดขึ้นกับผู้จัดบริการ (มาลาเรียคลินิก) ต้นทุนเฉลี่ยต่อหน่วยและประสิทธิผลของการตรวจรักษาไข้มาลาเรียขั้นหายขาด ทางด้านอัตราการตรวจพบเชื้อไข้มาลาเรียและอัตราการครอบคลุมจำนวนผู้รับบริการ (เจาะโลหิต) ของแต่ละมาลาเรียคลินิกและรวมทุกมาลาเรียคลินิกที่ทำการศึกษา โดยศึกษาเฉพาะกรณีมาลาเรียคลินิกที่อยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลงที่ 27 จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบย้อนหลัง (retrospective study) ข้อมูลที่ใช้ คือ ข้อมูลต้นทุนค่าแรงงาน ค่าวัสดุ ค่าลงทุน ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจรักษาไข้มาลาเรียขั้นหายขาดในมาลาเรียคลินิก ข้อมูลจำนวนผู้ป่วยที่มารับบริการ จำนวนผู้ป่วยที่ได้รับการเจาะโลหิตตรวจหาเชื้อไข้มาลาเรีย และจำนวนผู้ป่วยที่พบเชื้อมาลาเรีย ในปีงบประมาณ 2541 (1 ตุลาคม 2540 – 30 กันยายน 2541) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบบันทึกข้อมูลที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมาเพื่อรวบรวมข้อมูลดังกล่าว สถิติที่ใช้ในการศึกษา คือ สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิเคราะห์ต้นทุน ในทัศนะของผู้จัดบริการ พบว่า ต้นทุนรวมเฉลี่ยต่อผู้รับบริการ 1 ราย มีค่าเท่ากับ 86.60 บาท และต้นทุนรวมเฉลี่ยต่อผู้พบเชื้อ 1 รายมีค่าเท่ากับ 712.78 บาท ต้นทุนรวมทั้งหมดของการจัดบริการตรวจรักษาไข้มาลาเรียขั้นหายขาดในมาลาเรียคลินิกมีค่าเท่ากับ 1,572,382.61 บาท ซึ่งประกอบด้วย ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง 488,892.58 บาท ต้นทุนค่าวัสดุ 108,428.44 บาท ต้นทุนค่าลงทุน 165,715.90 บาท ต้นทุนค่ายา 52,745.66 บาท และต้นทุนค่าแรงงานทางอ้อม 756,600.02 บาท คิดเป็นสัดส่วนระหว่างต้นทุนค่าแรงงานทางตรง : ต้นทุนค่า

วัสดุ : ต้นทุนค่าลงทุน : ต้นทุนค่ายา : ต้นทุนค่าแรงงานทางอ้อม เท่ากับ 9.26 : 2.05 : 3.14 : 1.00 : 14.31 ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนรวมมากที่สุด คือ ต้นทุนค่าแรงงานทางอ้อม

ประสิทธิผลของการตรวจรักษาไข้มาลาเรียขั้นหายขาดในมาลาเรียคลินิก เป็นการวัดผลการดำเนินงาน พบว่า ในด้านอัตราการครอบคลุมผู้รับบริการเจาะโลหิต มาลาเรียคลินิกมีอัตราการครอบคลุมจำนวนผู้รับบริการ ร้อยละ 5.858 ส่วนผลทางด้านอัตราการตรวจพบเชื้อ พบว่า มาลาเรียคลินิกมีอัตราการตรวจพบเชื้อไข้มาลาเรีย เท่ากับร้อยละ 12.15 ซึ่งเป็นอัตราการตรวจพบเชื้อที่สูงกว่าโรงพยาบาล สถานีอนามัย อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และอาสาสมัครมาลาเรียประจำหมู่บ้าน (อมม.) ในจังหวัดเชียงใหม่ ที่ให้บริการตรวจเจาะโลหิตหาเชื้อไข้มาลาเรีย เนื่องจาก มาลาเรียคลินิกจะมีจำนวนผู้มารับบริการมากกว่าสถานบริการอื่นๆ

Thesis Title	Cost and Effectiveness of Malaria Diagnosis and Treatment Services at Malaria Clinic		
Author	Miss Junya Srivachiranont		
M.Econ.	Economics		
Examining Committee	Assistant Prof. Vasant	Siripool	Chairman
	Assistant Prof. Prontip	Tianteerawit	Member
	Lecturer Thanee	Sriwichailamphan	Member

ABSTRACT

The main objectives of this study were to analyze the structure, the amount of total cost on provider (malaria clinic) perspective and unit cost of malaria diagnosis and treatment services at malaria clinic. The study furthered to analyze the effectiveness of malaria diagnosis and treatment services in term of slide positive rate and the coverage of blood slide examinations in each as well as in all malaria clinic under the study. This study was a retrospective study in malaria clinic in responsibility of Vector Borne Disease Control Center 27, Chiang Mai Province. Data used were labor cost, material cost and capital cost of department involved in malaria diagnosis and treatment services, and the number of service recipient, the number of blood slide examinations and the number of positive case in each malaria clinic in fiscal year 1998. (1 October 1997 - 30 September 1998). The instruments were designed data recording forms. Descriptive statistics were used in data analysis.

The analysis of cost on provider perspective showed that costs per one service recipient was 86.60 baht and costs per one positive case was 712.78 baht, while the full cost was 1,572,382.61 baht, consisted of direct labor cost 488,892.58 baht, material cost 108,428.44 baht, capital cost 165,715.90 baht, medical cost 52,745.66 baht and indirect labor cost 756,600.02 baht. The proportion of direct labor cost : material cost :

capital cost : medical cost : indirect labor cost was 9.26 : 2.05 : 3.14 : 1.00 : 14.31. The most influencing factor that affected the full cost was indirect labor cost.

Concerning the effectiveness of malaria diagnosis and treatment services, it was found that the coverage rate of blood slide examinations in malaria clinic was 5.858%. In term of slide positive rate, malaria clinic was 12.15% which was more effective than hospital, health center and volunteer in providing malaria diagnosis and treatment services. This due to malaria clinic has the number of service recipient more than other health service center mentioned above.